СВОБОДА

Учите ся брати мои, думайте читайте
И чужому научайтесь — Свого не цурайтесь.
„Въ своей хатѣ своя правда и сила и воля"
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ

Число 2 | ДЖЕРСІ СІТІ, Н. Д. 1. Октоврія 1893. | ГОДЪ I

ЛЮБИ СВОЗ.

На широкôмъ божôмъ свѣтѣ жіє богато народôвъ, котри рôжнятъ ся межъ собою мовою, звичаями, обичаями, нижшимь або висшимъ степенемъ просвѣти, цивилизаціи. Самою першою и найголовнѣйшою ознакою, по котрой роспôзнаємъ одинъ народъ одъ другого- єсть мова, бесѣда, языкъ. Слибъ оденъ народъ стративъ свою бесѣду, свою мову а присвоивъ собѣ иншу мовъ другого народа, тогда тимъ самимъ перестає истновати ѧко отрубный народъ и залѣляєсь єго до того народа, котрого принявъ мову и носить тогоже назву.

Такъ якъ въ поодинокôмъ чоловѣцѣ єсть уже вроджена любовъ до житя, до истнованя, такъ само и въ кождôмъ народѣ єсть природна любовъ до власного истнованя народного, котре полягає на бесѣдѣ, на мовѣ.

Для того - то мова власна єсть такъ дорога, якъ дорогимъ и милимъ єсть житє.

Кто самоохотно, добровôльно безъ жадной причыны, або черезъ яку дурницю отберає собѣ житэ - називаєсь съума сшедшимъ, варіятомъ слабодухомъ, та дуракомъ, такъ само той, кто покидає свою рôдну мову або єй цураєсь, встидаєся, инакше не вартъ бути прозванымъ якъ найостатнѣйшимъ драбомъ подлецомъ, безъ чести, дуракомъ дураковъ. Такій чоловѣкъ невартъ щобъ го свѧта земля по собѣ носила.

Чоловѣкъ встидаючійся своєй матерной бесѣды, поповняє страшный смертельный народный грѣхъ.

Такого выродка називаємъ измѣнникомъ, перекинчикомъ свого народа, здрадникомъ, Юдою предателемъ, огидникомъ, ексkриментомъ найогиднѣйшого животного що повзаєсь по сей земли.

Чоловѣкъ, котрый самовôльно покидає свою мову и бере чужу за свою власну, не має серця тôлько камень.

Єго совѣсть наче той ковальскій мѣхъ широкій погинаючій ся и дмухаючій акъ кто хоче и якъ го порушає чи въ гору чи въ долину. Для такого не ма ничъ святого на свѣтѣ.

Того грѣха допускють ся наши Русини такъ въ старôмъ краю якъ и въ Америцѣ.

Правда, по найбôльшой части съ глупоти, съ дурноти думаючи собѣ: що якъ навчить ся по польски або ту по словацки то єсть уже мудрійшій розумнѣйшій и чимись то не знати що.

Тоє що пишемо не взяли мы съ повѣтря, але съ власного переконаня крыслимо тую сумну обяву, тую хоробу моральну, той смертельный грѣхъ котримъ грѣшать многи изъ насъ. Наперед заявляємо що мы не виступаємъ противъ тыхъ що знають англійску або словацку бесѣду и своєю невстидаются, але наша рѣчь єсть звернена противъ тихъ що навчились блѧндати пару слôвъ по англійски або словацки, ужа по руски говорити не хочуть и називають тую мову грингорскою. Гей поволи! Забылъ єси дураку якъ и ты опинивъ ся въ Castle Garden въ подертой гунцѣ съ вошима поза обшивкою а съ двома прускими фенігами въ кишени и ставъ просити жида щобъ тя взявъ пеоеночувати до своєй певницѣ на гестеръ стритъ въ New Yorku? Встидатися своєй власной мовы такъ значить якъ бы встидатися своєй рôдной матери. Якъ же немаємъ любити своєй матери, котра насъ носила въ своей утробѣ, въ тяжкихъ боляхъ родила на сей свѣтъ, насъ своими грудми кормила хотяй сама наразъ и куска чорного хлѣба була жадна, въ день немала спокою, въ ночи незнала сну, тôлько ангеломъ сторожомъ добами пересѣджувала при нашой колисцѣ — гôркими заливаючись слезами коли си подумала яка то насъ чекає доля ня крутой дорозѣ житя.?

Якъ же теперъ нелюбити той мовы, въ котрой тая сама наша мати спѣвала сумну тужливу пѣсню надъ нашою колискою щобъ мы скорше заснули?

Перше слово выректи мы въ руской рôдной мовѣ та до рôдной матери „Мамо"

Перший разъ коли мы уже трошки пôдросли и уже знали пару слôвъ вымовити, хоть невиразно, брала насъ мама за слабеньку руку и робила на нашôмъ чолѣ святіи крестъ, а мы дитинячимъ голосомъ повторяли за нею „Во имя Отца и Сына и Св. Духа амінь"

Чи можна се забути и той мови, котру съ матерныхъ виссали грудей встидатися? Коли мы уже сами почали ходити бѣгати по цѣлихъ днях коло рôдной хати, при зближаючимъ ся заходѣ сонця кликала насъ мама вечеряти, по вечерѣ клякалисьмо передъ святими образами и съ невинныхъ дѣтинячихъ грудей засилалисьмо наши молитви на сонъ грядущій до Творца неба и земли, въ руской мовѣ. Якъ тôлько поблагословило якъ тôлько ясне сонце озарило святую землю при звуку пѣсни пташенятъ, тогда и мы протераючи оченята, разомъ съ ними величалисьмо Бога, дякуючи єму въ ранной молитвѣ высказаной въ рôдной мовѣ що давъ намъ здорово встати зô сну. Въ церкви хвалили мы Бога по руски; свôй жаль свое горе виливали мы слезами въ руской мовѣ; нашу радôсть и веселôсть обявляли въ чудесныхъ рускихъ пѣсняхъ, котри пропибали наше серце нашу душу съ глубока. Скажить теперъ сами здорово мислячи люде чи вартъ той чоловѣкъ жити на свѣтѣ, котрый на таку святу рѣчь плюе, пôдъ ноги бере и передъ чужима съ нєй насмѣваєть ся?

Такую дитину, котра свою матѣръ бє, копає, поневѣрає, виставляє на посмѣховиско называємо: выродкомъ изверґомъ чоловѣчества–такъ само заслугуе собѣ на тое безчестне имя той що своей рôдной мови цураєть ся. Наша руска мова межи всѣми славяньскими занимає перше мѣсце.

На нашой руской мовѣ, выробилась, поправилась не тôлько велико руска но и польска. Давно колись въ велико руской мовѣ вкралась францужчина а въ тогдашной польской середновѣчна латинщена. Пушкинъ найзнаменитшій велико-рускій поетъ, хотяй знавъ отлично по французски, ставъ учитись руской мови отъ простого люду такъ съ надъ Днѣпра яку и отъ матюшки Волги. Сей трудъ сплѣвъ єму вѣчно зеленій безсмертній лавровій вѣнецъ. Съ польской мови и литератури виґнала латинщину такъ звана „Украйнска школа" помимо анатеми виленьскихъ езуітôвъ. Тогда появились сочиненія найлучшихъ польскихъ поетôвъ на чистой польской мовѣ.

Украйна правдивій рай вдохновляла польскихъ поетôвъ той школи и они зоставили по собѣ безсмертни твори взяти съ житя нашого украиньского люду. Теперѣшни польски поети пігмей насмѣвають ся съ руского народа и его не узнаютъ. Зачинають и они кликати свою розтрѣпану, простоволосу невмиту надвисляньску музу и пишуть поезіи но нетаки якихъ, колись степъ бувъ батькомъ.

Наша руска мова якъ каже одинъ ученый прфесоръ Бантишъ – Камѣнскій єсть вторрою по италіяньской що до звучности, що до солодкости що до придатности пôдъ безсмертни ноти всесвѣтнихъ музикальнихъ композиторôвъ. Рускою пѣснею мусить любоватись кождій славянинъ. Руска пѣсня єсть власною майже для кождой славяньской души, де всѣ чувства суть порушени до живого, де всѣ одтѣнія горя и любви, радости и роспуки суть змальовани. Нашъ нарôдъ съ своєю мовою своєю пѣснею, своєю хоробростію одôграє колись перворядную ролю на сценѣ славяньского театра якъ предсказавъ богочестивій отецъ Іоанъ Кронштацкиі.

Русини американьски!

Сли съ осерпедины васъ найдеть ся такій, що встидаєсь по руски говорити, виганяйте вôдъ себе якъ паршиву вôвцю; въ хату непускайте на улицѣ оминайте, виставте го на смѣхъ, на ганьбу передъ своима и чужима— напишѣтъ до старого краю: якій тутъ ставъ ся съ Ивана панъ, котрый, въ въ селѣ чужи гуси пасъ за вôвсяну адзимку а тутъ по руски ганьбится говорити.

А Вы честни Русини любѣтъ свое; свою мову, котра єсть дорогимъ спадкомъ нашихъ мучениковъ прадѣдôвъ.

Читателѣ!

Неєподѣвалисьмо ся никогда щобъ насъ обсыпано такъ многочисленными вопросами и дописами зо всѣхъ сторонъ Америки. Днесь заявляємъ що всему задосить учинимо тôлько поволи.

Нашому честному абонентови Василю Чимириньскому съ Боеносъ Аіресъ полудневой Америки Кажемо щыро руске спасибогъ за добру раду и матеріяльну пôдпомогу.

Слава слава Галичанамъ що по довгôмъ забутю назадъ обертають ся до свого и пôзнали свою гôдность.

SWOBODA
(LIBERTY.)

The only Russian political paper in this Country and has a large circulation trough the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата рôчна 1.50
Всѣ дописи и грошѣ просимо висилати пôдъ адресою:

„Svoboda" Printing Office
247 Warren Str
Jersey City, N. J.

Наша газета выходитъ два разы на мѣсяць 1 го и 15го.

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...$ 10.00
,, ,,Six months. ,, 6.00

All money or money orders should de adressed to:
„Swoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Въ справѣ нашихъ рускихъ семинарей.

Найяснѣйшій Монарха Австріяцкій дня 13 августа с. р. потвердивъ слѣдуючій декретъ касательно рускихъ семинарей:

1. Руске семинаріюмъ св. Варвари въ Вѣдни розвязуєсь.

2. Одъ року 1893—94 будутъ назначени стипендія зъ религійного фонда для тихъ кандидатôвъ духовного званія, котріи хотѣлиби посѣщати висши заклади науковы богословскіи, або въ краю, або за границею.

3. Генеральне семинаріюмъ во Львовѣ тоже розвязуєсь а на єго мѣсце зостанутъ основани діоцезальни семинаріи во Львовѣ, Перемишли и въ Станиславовѣ.

До сего цѣсарского роспоряженя цѣла галицка польска праса гукнула псаломъ „воскликнѣте, вострубѣте въ знаменитій день праздника польского" бо се, якъ подає Lwowska gazeta, приносе для краю незлѣчими користи такъ, що теперь край буде мати больше хôсна съ того, чимъ зъ регуляціи рѣкъ, котри що-рôчно дарують бѣдной Галичинѣ щедріи наводненія.

Мы зъ нашой стороны скажемо тôлько що розвязаніе Вѣденьской семнаріи и во Львовѣ генеральной, єстъ якъ разъ придатне для польской идеи, для польской справи въ рускомъ краю, але Русь богато на тôмъ потерпѣла.

Польски газети подають навѣтъ причину задля котрой Вѣденьске семинаріюмъ зостало розвязане.

„Молодцѣ руски вѣденьского семинара були далеко одорвани отъ свого краю и немогли познати потребъ и стосунковъ краєвихъ и ôттакъ ревно посвящатися свому званію, але тôлько такъ вступали во священники безъ жадного роwolania,

Не будемо розписуватись о тôмъ чи ту єсть хоть зерно правди; але по роздѣленю генерального семинара на діоцезальни зарядитъ ся тому злу? Вѣденьскій семинаристъ що року мавъ часъ вглянути въ стосунки краєви и исслѣдовати потреби а теперъ буде видѣти тіи потреби, тую нужду що дня чи то въ діоцезальной семинаріи въ Перемишли чи въ Станислвовѣ.

Буде видѣвъ семнаристъ вийшовши за рогатку які то краєви стосунки наколи узритъ якъ паршивый, препотентный жидъ бє, шарпає, копаε немилосердно бѣдного руского хлопа за те що дохтѣвъ му продати [illegible] руску або курку за повдармо. Сего въ Вѣдни не бачивъ.

Увидитъ якъ тамъ гостинцемъ провадитъ жандармъ обшарпаного, покервавленого руского селянина окутого въ кайданы мовъ якого Роза Шандоръ за то, що поважився збирати сухе галузє въ панськôмъ лѣсѣ. Живый образъ представитъ ся краєвыхъ стоунковъ и потребъ коли перейдесь по Станиславовѣ або по Перемишли. Тутъ лежитъ на возѣ на клаптѣ згнилой горохвянки рускій чоловѣкъ худощавій, блѣдый умираючій, котрою привезли до церулика якъ кажутъ, а баба пôшла продати остатню кожушину щобъ заплатити пейсатому ескулапови за пораду та медецину. Тамъ въ саме урочисте руске свято стоитъ громадка нашихъ людей передъ судомъ, кланяючись въ поясъ пану возьному, котрый миморгяд коло нихъ босій но въ урядовой рогатôвцѣ.

Пôйде нашъ семинаристъ на торговицю а тамъ зачерне ясни погляди о стосункахъ и потребѣ краєвой. Отъ стоитъ нашъ хлопъ въ одертой опанчинѣ тримаючи на мотузку коровину де тôлько видно скору та кости и того жандармъ не пускає на торговицю — Чому? — бо пашпортъ на тую корову, котру вывѣвъ щобъ продати и податокъ заплатити, бувъ написаный по руски. Жандармъ назвавши хлопа москалемъ а єго коровину шизматицкою — казавъ му тутъ стояти до дальшого rозказу. Що скаже діоцезальный семинаристъ придивившись близше краєвимъ стосункамъ и познвши нужду, бѣду горе и роспуку свого народа въ рôдномъ краю?

Чи одушевитъ ся онъ бôльше званіемъ євого стану въ Галилеи якъ въ Вѣдни — чи може ся цѣлкомъ стратитъ? Яка моя доля, яка моя судьба, подумає ôнъ собѣ, чекає мене колись, якъ я буду священникомъ, душпастыромъ того люду въ якій голодôвцѣ? Якъ я буду жити бѣдный межи голими?... Моє діоцезальне богословске образованіе полягає на гласахъ: Каменимъ Разрушилъ єси Съ висоти; моя цѣла ораторска сила и штука состоитъ страшеніємъ хлопа пекломъ де огонь и смола. На щожъ я буду бѣдного, голодного, обдертого страшити будущимъ пекломъ, наколи ôнъ уже и тутъ го має? Чи недутше [illegible] поряднымъ ремесельникомъ, якъ рускимъ священникомъ?

Тогда бувай здорова пречиста гола пôсненька пятницьо не гнѣваючая діоцезальна — семинарицка! зупо! Въ Вѣдни лучше жие той по улицѣ замѣтає якъ рускій священникъ, котрый тогда мае калбс-браттенъ, якъ му теля зачинає здыхати и го скоро заріже."

Газета Lwowska видно що ще мало знає брехати по езуіцку, подаючи за причину розвязаня рускихъ семинарей браку въ Вѣдни духовного званія межи питомцями за Дунаю.

дальше буде.

По утратѣ Вѣденьского семинара, за котрымъ такъ Русь болѣє, буковиньски Русины хоть на хвильку потѣшили заплакану Матѣръ. Ото дня 11 липня зôбралося коло 300 найщирійшихъ патріотôвъ въ Черновцяхъ де ухвалили заложити политичне товарство „Народна Рада". Наша всѣми забута и маловжана американьска Русь кличитъ до своихъ братôвъ зеленой Буковины:

Слава и честь Вамъ дорогіи братя що такъ щиро и неутомимо рôвняєте дорогу до руского щастя до вôльности до добробыту нашого вѣками гонимого народа!

Нашъ Высокопреосвященный митрополитъ Сембратовичъ нехотѣвъ щобъ були карани тіи вѣденьски студенти, котри дерзнули зневажити єго особу. Дуже красно по прикладу Христа, Але кто проститъ той грѣхъ правительству що розвязало рускій вѣденьскій семинаръ?

Въ роцѣ 1861 хотѣло правительство розвязати, тую вѣденьску семинарію, но тогда вступивъ ся за нею безсмертный митрополитъ Григорій Яхимовичъ и она надальше позôстала, бо для высшого руского духовеньства конечно потребна — але теперъ кто за нею уже розвязану упôмнѣся?..

Холера появилася въ надворнянскôмъ повѣтѣ межи робôтниками занятыми коло будующой ся желѣзницѣ.

Въ нашôмъ краю Галичинѣ панують дуже часто велики бурѣ и градъ и наробили богато шкоди на поляхъ и огородахъ,

---

ВСЯЧИНА.

Наши люде часто смѣютъ ся съ бѣдныхъ италіяновъ, котри съ мѣшкомъ на плечахъ а зъ желѣзнымъ другомъ въ рукахъ идутъ отъ бочки до бочки шукають шпортають и що имъ видитъ ся корѣстне въ ихъ бѣзнесѣ пакують до мѣшка.

Они збираютъ все що пôдъ руки имъ попаде и се приноситъ имъ великій хосенъ и на шматахъ, на костяхъ роблятъ великіи гроши.

Такихъ шматярôвъ знайдешъ всюда— не тôлько тутъ въ Америцѣ але и въ старой Европѣ особенно въ головныхъ мѣстахъ. Богато такихъ людей що колись збирали шмати и всячину сталисъ богатыми людьми якъ свѣдчитъ слѣдуючій случай, котрый подає Вѣденьска газета „Neue Freie Presse"

Оденъ панокъ Вѣдэньскій дуже богатый, хотѣвъ переконатися скôлько то може заробити такій шматяръ и що може ôнъ знайти перекидаючи смѣте. Въ той цѣли постаравъ ся о подерту одежу и выглядавъ мовъ найбѣднѣйшій зъ всѣхъ вѣденьскихъ шматярôвъ.

Черезъ бѣлый день Кресслеръ— такъ бо называвъ ся нашъ герой— ходивъ по забавахъ, балахъ пікнікахъ, кавярняхъ и театрахъ— охочо бавивъ ся бо мавъ защо.

Коли вже соненько покладало спочинокъ и стало темнѣтись, тогда Кресслеръ входивъ до своэй малой комнатки, котру бувъ винаймивъ въ найбѣднѣйшой части мѣста и зъ ôттамъ выходивъ вбраный въ подертіи лахи, пôдперезаный мотузкомъ съ мѣхомъ на плечахъ до свого шматярского бѣзнесу. Никто, навѣтъ и поліція не могла отгадати що сей обшарпанецъ єстъ богатымъ, молодцемъ и належитъ до высокой вѣденьской арістократіи.

Черезъ одинъ мѣсяць що ночи съ латарнєю въ рукахъ ходивъ Креслеръ отъ бочки до бочки отъ смѣтовиска на смѣтовиско все некуючи въ свой полатаный мѣхъ.

Ану вгадѣте що ôнъ такъ въ короткомъ часѣ назбиравъ? Самъ подавъ докладный спис всѣхъ рѣчей котри попались въ єго руки и опинились въ шматярскомъ мѣшку.

Знайшовъ:

26 предметôвъ въ золотѣ и въ дорогихъ каменяхъ вартости 1276 злр.

15 предметôвъ въ срѣблѣ вартости 420 злр.

2 пуляриси въ котрыхъ було грошей въ сумѣ 617 злр. наконецъ знайшовъ лютерійну карточку котрой нумера вийшла и выграла [illegible] злр. Отже Кресслеръ [illegible] ко шматяръ черезъ одинъ мѣсяць красну суму:

2350 злр.!

Чи можна смѣятися съ шматярского ремесла?.

Въ Медіоланѣ мѣстѣ котре знаходитъ ся въ Италіи, завязало ся товариство пôдъ назвою „С[illegible]ôвъ."

Тіи панове роблять хорошу орхестру, де только ужив[illegible] єсь яко инструменти людскі варги и языкъ. Тая [illegible] банда давала уже концерта котрі дуже хорошо [illegible]али.

Въ Швайцаріи за[illegible]лося [illegible] товриство, котре по[illegible]вило въ своихъ статутахъ яко перша обовязуюча регула николи на улици не здôймати капилюха при поздоровленію одинъ другого [illegible] тôлько руки пôднести [illegible] крисъ.

Тоє товариство съ початку хорошенько зачало розвиватись, але злобни языки решкодили, бо пущено вѣстъ що се товариство заложили сами лыси люде и протоє не хочутъ здимати на улицѣ капелюхôвъ при поздоровленю, щобъ не оказувати яка въ нихъ лысина. Ахъ тіи людскі языки!...

Петра грошъ.

Зъ нагоди папского ювелея

сего року паломники, богомольцѣ зъ розмаитыхъ сторôнъ зложили св. Отцу красну суму 3.460,000 франкôвъ Дарунки зъ монастирей и отъ богатыхъ особъ виносять 5,600.000 франкôвъ Князь Норфолкъ самъ жертвувавъ оденъ миліонъ фрн.

Чудо та диво проявляесь межи людьми на семъ свѣтѣ. Кто таке коли подумавъ щобъ маленька дѣтина шесть лѣтъ маюча, уже знала старожитный языкъ греческій якъ свôй рôдный? Тою дѣтиною бувъ нещасливій философъ Стуартъ Миллъ

Въ Хінахъ знайшовъ ся одинъ хлопецъ чотиролѣтный, котрый мавъ таку память, що мôгъ по одномъ перечитаню повторити сей часъ 360 стихôвъ зъ поезіи славного ученого хинчика Тангъ.

Но се ще дивнѣйше якъ пишутъ французки газеты съ Хинъ. Недвано тому одинъ мальчикъ чотыролѣтный въ Гонгъ-Конгъ зголосивъ ся до испиту (екзамину] на професора хиньской словесности. Екзаминъ видержавъ знамените такъ, що всѣ билися по лысинѣ [illegible] философа литерата. Се [illegible], але ще больше єсть то, що межи нашими людьми находятъ ся таки, що зъ великои памяти и мудрости [illegible] пивѣ въсалонѣ, забувають ся перехрестити на другій день встаючи до роботи.

ВЕСЕЛА ХВИЛЯ.

ЗЪ НАРОДНЫХЪ УСТЪ.

Про жидôвъ.

1. Якъ сотворивъ [illegible] жидôвъ [illegible] они перше [illegible] вали [illegible], а дальше [illegible] нилися, стали шахрати. А [illegible] и всякого [illegible] роду намножило [illegible] отъ [illegible] мають жиды [illegible] бы [illegible] красше шахру [illegible] почали Богу дорѣкати „Не добре ты, Господи свѣтъ сотворивъ". — „Якъ не добре? пытае Богъ [illegible] вамъ, проклятымъ, ще [illegible] года?" — А ни яка, говорятъ жиды: хибажъ то до рѣчи, сотворити та держати на небѣ таку рѣчь, що тамъ совсѣмъ непотрѣбна и жадной корысти съ ней нема.?— „Якажъ там така рѣчь на небѣ непотрѣбна?" пытае Богъ. А жиды кажуть: „а зорѣ? на що они? тажъ сонце свѣтить въ день, мѣсяць въ ночи, а зорѣ совсѣмъ даремно стремлять! Красше бъ ты, Господи, взявъ та тіи зорѣ зробивъ въ золоти гроші тай намъ давъ. Зроби Господи, такъ!" — „Ну,тай набридли вы менѣ! каже Богъ: заедно лѣзете сюды, коли не съ симъ то съ тымъ! Вже такій паскудный нарôдъ, що и на свѣтъ бы васъ не слѣдъ было пускати. Ну вжежъ няи буде такъ: дамъ вамъ золотихъ грошей доволѣ,— тôлькожъ, якъ зорѣ на небѣ, такъ я васъ самыхъ порозкидаю по всему свѣту."

II — Вѣзъ мужикъ на ярмарокъ пана съ жидомъ; тôлько дорогою ось поломилась, мусѣли заночувати середъ дороги. „Ну щожъ ласкавый пане каже мужикъ: я съ того не виненъ, що така прычина ся става, але уже теперъ кладѣть ся спати — де хочете!" Отъ и положивъ ся панъ на травѣ пôдъ деревомъ, жидъ на возѣ, а мужикъ коло коней, щобъ часомъ не покрадено. Ну нѣчого, лѣтной поры нôчъ тепла, азоряна такъ, що не надивитись! Лежать всѣ трое тай думають каждый своє. Панъ лежить, дивить ся на небо тай медитує: „от и на небѣ не однаково. [illegible] шіи, мабуть шляхетнѣйшіи; а цѣкавый бы знати, за кого мѣсяць помѣжъ зорями, чи за круля, чи за ксьондза?" — Иванцьо дививъ ся, дививъ ся на небо тай каже: „хорошо, Господи якъ хорошо у небѣ святому! а ще лѣпше, що небо такъ высоко, а то люде заразъ и небо помежували бы: вельможніи забралибъ бôльшіи и лѣпшіи части, а иншимъ бы меншии досталися, а якъ кому, то и нѣчого-бъ не зосталось..." А жидъ позирнувъ въ гору, покрутивъ головою, облизавъ ся тай подумавъ: „а що,якъ бы у мене стôлько червôнцѣвъ було, скôлько зорокъ на небѣ? ай вай [illegible]! можебъ тогды вже и [illegible] давъ на проценты!"

[illegible] Учитель въ бѣдѣ.

Жеб[illegible] — Прошу пана ласки [illegible] ватись надъ бѣднымъ, [illegible] отъ пару центôвъ на хлѣбъ, панъ дае бѣдному квотер [illegible] навѣть каполюха не [illegible] и неподяковавъ

Панъ — якъ [illegible] тебе поратовавъ а ты [illegible] кпонишъ ся менѣ?

— Прошу пана [illegible] падае, бо полиція стоитъ [illegible] плечима и сей часъ [illegible] бы ся що я одъ васъ [illegible] немаючи позволеня, а [illegible] арештовавъ бы мене, а [illegible] буде думавъ що то два,приятелѣ идутъ собѣ та балакають по дорозѣ.

Мати.— Сыну николи неоткладай того на завтра, що маешъ днесь зробити.

Сынъ.—Добре мамо, та дайте менѣ тоти пероги що вы на завтра сховали най таки днесь зъѣмъ.

Иванъ – жиде купи собѣ одъ мене корову дуже добра— будешъ ю доити.

Жидъ — нащо менѣ твою корову куповати и дойти на коли я цѣле село дою?

АМЕРИКАНЬСКИ НОВОСТИ.

Велика радость въ бѣлôмъ домѣ въ Вашингтонѣ. Панѣ президентова Гроверъ Клевеландъ повила дня 11. сего мѣсяця дуже красну доньку. Родительница и новонарожденне знаходять ся при добрôмъ здоровлю.

Зъ всѣхъ сторôнъ посипались гратуляціи пану президентови, до котрыхъ и мы нашу залучаемъ.

Уже троха прояснилось для бѣдныхъ робôтникôвъ и надѣя опять осмѣхаеть ся на [illegible] новіи рухъ, фабрики уже димять ся и робôтники соткали зачали свою дневну роботу.

Въ Монтанѣ, на вестахъ паные страшна посуха и спекота въ тихъ часахъ така, що ще мало кто съ старыхъ людей запаматавъ.

Осторожно съ губами, грыбами — Нема такого дня щобъ на день не троилось по пять и бôльше людей ядовитими грыбами.

Въ Лонгъ Аилиндъ збилися два трены. Въ тôмъ страшнôмъ нещастю стратило 13 людей житіе на мѣсци а решта покалѣчилось.

Нападъ на тренъ.

Коло другой годины по пôвночи йшовъ тренъ пасажерскій съ Чикаго до New Yorku. На одномъ скрутѣ на милю отъ Hendalville Ind. замаскованы розбôйники фальшивимъ знакомъ (червоне свѣтло) встримали потягъ. Тогда съ набитими револьверами стали рабувати всѣхъ подорожныхъ. На конци розбили дінамитомъ почтову касу [illegible] 900.000 доларôвъ [illegible] мочили зъ трену и щезли въ лѣсахъ. Таке дѣе ся туть дуже часто.

Смерть міліонерôвъ.

Кажуть люде що кко грошѣ мае есть щасливій и добре му на семъ свѣтѣ жити. Се не правда, бо сами міліонеры доказали щовъ грошахъ щастя нема. Едвинъ Паркинсъ чоловѣкъ въ 38. року житя, сынъ міліонера застрѣливъ ся въ своîмъ помешканю 176 ул. Кінгбрідж Родъ. Що за прычина була самоубійства, дотеперъ ще незнати. Молодій. здоровій, богатій але нещасливій хоть міліомы посѣдавъ.

Така люцка доля, таке наше щастье на сей земли.

Бѣдный о жебранôмъ хлѣбѣ тягне свое бѣдолашне житье зъ дня на день, а богачъ отберае собѣ однимъ выстрѣломъ, лишаючи міліоны. Се велика загадка житя.

АМЕРИКАНЬСКА РУСЬ.

Джерсей Сіти.

Одъ довшого уже часу и у нас слабо робилось по фабрикахъ. Але теперь поволи знову зачинають брати людей до роботы. Въ [illegible] днях [illegible] вѣсть по нашôмъ мѣстѣ що азіятска холера появилась уже и тутъ. Првда було два случаи смерти на холеру, но и натôмъ скôнчило ся дальшій походъ сей заразы.

Юнкерсъ.

Якъ мы писали въ попереднôмъ числѣ нашой газети, такъ и сталося.

Въ Юнкерсъ взяли ся таки направду до посвященя церкви уже третій разъ.

Тое посвященіе отбулося дня 24 септембра т. года.

Елизабетпортъ.

Дня 4 вересня с. р. руске тамошне бротство Св. Отца Николая мало баль. На сей радостный день прибуло много братствъ, межи котрыми грало найважнѣйшу ролю, наше руске братство Св. Петра и Павла съ Джерсі Сіти.

Коли тренъ ставъ на мѣсци, уже стація була биткомъ набита людьми всякого языка. Якъ тôлько наше братство розвинуло американьску а потôмъ руску фану и готовилося до походу помѣстѣ тôмъ всѣ зачали кричати. Гурра поздоймавши капелюхи кождій пхався близше до була руска фана щобъ ся придивится бо такой красной ще невидѣли. На балю дуже хороше [illegible] вялялися всѣ тôлько, [illegible] непрошеный гôсть [illegible] крутосвѣтъ литвинъ зробивъ паскудний жартъ при б[illegible] Казавъ си дати стаканъ [illegible] и выпивъ 20 дол, щобъ [illegible] платити.Барькѣперъ выд[illegible] му решта але пôзнѣй [illegible] переконавъ ся що двайцят[illegible] була фалшива старого ш[illegible] ка злапали и стоить п[illegible] баръ судовой чекаючи [illegible] чендж отъ справедливо[illegible] судіи.

Руске братство Св. Петра и Павла вертаючи нôчним треномъ зъ Елизабетпортского балю, зостало зневажане через кôлькохъ айриских лъофрôвъ, котрі стали гидити паскудними словами и грозити кулаками. Но наши хлопцѣ недовго терпѣли сынамъ зеленой висны, котри ще незасмковали руских кулакôвъ. Въ одной хвили зъ потолчеными ребрами, зъ порозваливаными головами зостали выкинени зъ трену и на трекахъ вязали собѣ раны.

Газлетонъ — Тамъ отбу[illegible] лося посвященіе угольного [illegible] чуюся руску церковъ [illegible] щасть Боже!

Олифантъ. Дня 4 вересня с. р. одбулося торжественное посвященіе церкви и приходского дому. Церковъ дуже красно виглядае но ще краснѣй нарохіяльный дôмъ. Се торжество дуже випало величаво.

Руска музика зъ Джерманъ пописалася знамените такъ що всѣ подивляли нашихъ молодыхъ музикантôвъ. По скôнченю богослуженія въ церкви, зачалось друге служеніе для зголоднѣлихъ духовныхъ отцѣвъ на новопосвященной плебаніи. Тоасти спалися мовъ зъ мѣшка за здоровье и благобитіе нашихъ майнерôвъ и меньшой голодной безъ роботи братій.

Отъ Редакціи.

Дальши числа „Свободи" висылаемъ тôлько абонентамъ.

Кто хоче **мати на свой вопросъ вôдповѣдь, мае залучити** два центову **марку въ** листѣ до Редакціи.

Газети, котримъ нашу посылаемъ, просимъ посылати намъ въ замѣнъ.

ЧОРТЪ и КОВАЛЬ.

продолженє

Въ короткôмъ часѣ майстеръ повзявъ таке довѣріє до свого челядника, що богато разôвъ вже и до кузнѣ не заглянувъ спускаючися цѣлковито и безпечно на него.

Одного дня десь по щось бувъ вийшовъ коваль зъ кузнѣ, тôлько чортъ самъ позôставъ.

Наразъ черезъ село поприкуваную ѣхала бричка а на ней розложилася груба стара панѣ, властителька села. Тогда чортъ вихилившп голову на дворъ ставъ кричати:

— Ахъ ласкава панѣ, будьте такъ добріи затриматися на хвилину передъ кузнею; знайшлисьмо такій способъ що можемо съ старыхъ людей переробити на молодихъ.

Панѣ якъ разъ скочила съ брички тай скоренько побѣгла до кузнѣ.

—Що се ты кажешъ? Чи то може бути таки и правда? И ты можешъ тое зробити? Спыталась молодого челядника.

—Знаемо знаемо мы добрѣ наше ремесло, отповѣвъ чортъ. Слибъ я не бувъ гôдный сего зъдѣлати ябъ людей надурно не кликавъ аби переконались о нашой штуцѣ.

—Скôлько се буде стояти? Спыталась панѣ.

—Пятьдесять доляреи

—Пятьдесять доляреи! — добре ото твои грошѣ,зроби съ мене старой молоденькую. Чортъ сховавъ грошѣ въ мѣшокъ, а паньского фѣрмана выславъ въ село.

—Иди, такъ му сказавъ и принеси менѣ двѣ коновки молока. Потому взявъ довги клѣщи вхопивъ ними грубу паню и пусть въ горячу печь. Она згорѣла тôлько остались кости. Наколи фѣрманъ принѣсъ молоко, онъ выллявъ все въ велику балю,позбировъ до купки всѣ кости и кинувъ въ молоко. О чудо! По трохъ минутах встае панѣ съ балѣи жива, молода и дуже хороша. Тогдѣ знову скоренько сѣла на бричку и вѣтромъ поѣхала до свого двора.

Будучи уже въ дворѣ, пôйшла до комнати свого мужа и сѣла собѣ напротивъ него, который вытрѣщивши свои очи на ню, не мôгъ роспôзнати що се его жена. Що се тобѣ такого, що такъ бѣсомъ глядишъ на мене? сказала панѣ.

Ясьмъ молодою, хорошою и не хочу старого дѣдугана мати за мужа. Иди скоро до кузнѣ до коваля и скажи щобъ тебе зробивъ молодого, бо инакше не хочу тебе на мои очи видѣти.

дальше буде.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ

Франція.

Въ однôмъ селѣ котре звесь Еги — де — мортъ въ Франціи знаходить ся копальнѣ соли, котре бло поприщемъ кровавой бôйки межи робôтниками французкими а италіянскими. Борба була завзята и страшна— коло двайцятъ италіянôвъ пало трупомъ а решта покалѣчени спасалися бѣгствомъ. Розюшена французка толпа де лише попала на италіяна заразъ убивала безмилосердно наче пса. На сю вѣсть по всей Италии робились демонстраціи противъ Франціи и здавалось що прийде до вôйны, але справа залагодилась мирною дипломатичною дорогою: Франція заплатила всю шкоду для потерпѣвшихъ родинъ небôщиковъ убитихъ въ той борбѣ, котрой причина була та, що робôтники италіянски поднялись за меншу цѣну до роботы.

Нѣмеччина.

Сего рôчни осѣнни маневры нѣмецкого войска, котри отбулися въ Алзаціи Лотерінгіи що перше належали до Франціи, выкликали велике обуреніе у французôвъ. Особенно же се обуреніе побôльшилось тымъ, що самъ цѣсарь нѣмецкій бувъ присутный на тыхъ маневрахъ, абы свѣту показати що Алзація и Лотерінгія суть коронно нѣмецкими краями и що Нѣмеччина реванжу не боится.

Швеція и Норвегія.

До сихъ поръ тіи два краѣ були въ згодѣ пôдъ однимъ королемъ, але теперь повставъ рухъ сепарастичный, т. е. хочетъ одинъ край бути отдѣльнымъ отъ другого и своимъ жити житиемъ. Король Оскаръ сего нехоче и для того приступивъ до трой-союза, щобъ въ часѣ революційныхъ розрухôвъ мавъ помôчъ и подпору.

Австрія.

Розрухи и агитація молодочехôвъ неустають противъ нѣмцѣвъ. Наконецъ правительство постановило выступити дуже остро и положити конецъ тымъ розрухамъ. Въ Празѣ въ осердку сей агитаціи молодо-чехôвъ проти нѣмцѣвъ, зроблено малу облогу. Цѣсарскій рескриптъ пôдписаный всѣма министрами касуе и надальше для мѣста Праги и ей предмѣстей артикулъ 12 и 13 краевыхъ законôвъ. Тіи артикули односились до свободи печати, до держанія явныхъ публичныхъ вѣчей и до привилегіи даной чехамъ бути суджеными черезъ судъ присяглихъ въ певныхъ переступленіяхъ. Черезъ повисше цѣсарске роспоряженіе ще бôльше розгорѣвъ ся гнѣвъ и ненавѣсть молодо-чехôвъ, за которыми стоить весь ческій народъ, проти правительства.

ГЕЙ СЛАВЯНЕ!

Гей славяне въ Америцѣ-
Подаймо си руки,
и покажѣмъ всему свѣту,
Що мы „Славы" внуки.
Несварѣмся но любѣмся
Якъ рôдни братя,
Нехай щезне минувшое
Давнійше завзятя,
Котре враги меже нами
Въ краю розсѣвали
И такъ славянъ за чуприну
Мовъ дурнѣвъ тримали
Мы днесь вôльни и свободни
Лучѣмъ ся въ громаду-
Атимъ зробимъ мамѣ Славѣ
Велику отраду

Федровъ.

ДРѢБНИ ВѢСТИ

Найбоготшіи чоловѣкъ зъ штату Масачусетъ міліонеръ фридрикъ Амесъ нагло померъ на ударъ серця, лишивъ по собѣ 25 міліонôвъ дол. для своихъ пятеро дѣтей. Смерть и міліонерôвъ нѣмае заничъ —се одна справедливôсть на свѣтѣ.

Въ Тулонѣ тортовôмъ французскôмъ мѣстѣ воення руска флота спустила свои котвицѣ въ тихъ водахъ. Франція дурѣе зъ радости и робить велике принятіе не тôлько для рускихъ официрôвъ но и для простихъ матросôвъ.

Въ Бразиліи знову революція. Повстанцѣ по тяжкой кровавой борбѣ заняли мѣсто Ріо Янейро.

Зъ правительственной каси въ Филядельфіи щезло 25000 доляровъ — невидима рука забрала черезъ ошибку.

Въ New-Yorку робôтники безъ працѣ и хлѣба зробили велику демонсрацію въ духу анархичнôмъ. П[illegible]ала много до роботи съ своими палками.

Въ старôмъ краю холера зачинае уже щезати.

Сего року въ нашихъ горахъ велика бѣда бо компери погнили, люде зачинають выходити сотками до Америки де и тутъ не гараздъ.

Плянъ будови моста черезъ рѣку Гудсонъ риверъ зъ Джерси Сити до New Yorku зôставъ потвердженый отъ министерства вôйны.Сенатъ отже дастъ теперь свою апробату.

Нашъ рускій славный докторъ Савченко доказавъ науковой доктрской комісіи въ Парижу що мухи найбôльше розносять заразливу хоробу холеру, зъ одного мѣсяця на друге - комісія узнала що се правда. Слава нашому докторови русинови.